

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
Рех. бр. 252/10
Дана 18.маја 2012.године
Београд
ул.Тимочка бр.15

ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Марине Кларић-Живковић, председника већа, Божидара Васића и Данка Лаушевића, чланова већа, са записничарком Ливада Љиљаном, у правној ствари подносиоца захтева Вука Марковића из Новог Сада, улица Васе Стајића бр.19, Милене Марковић из Београда, улица Шуматовачка бр.21, и Ненада Вукасовића из Београда, улица Крижанићева бр.26, у предмету рехабилитације покојног др.Лазара Марковића, бившег из Београда, донео је дана 18.05.2012.године следеће

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију поднет од стране Вука Марковића из Новог Сада, улица Васе Стајића бр.19, Милене Марковић из Београда, улица Шуматовачка бр.91 и Ненада Вукасовића из Београда, улица Крижанићева бр.26, те се **УТВРЂУЈЕ** да је пресуда Врховног суда Федеративне народне Републике Југославије, суд. број 1/46 од 15. јула 1946. године, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, укључујући и казну конфискације имовине, а у делу у ком се наведена пресуда односи на окривљеног др.Лазара Марковића, а рехабилитовано лице др.Лазар Марковић, рођен 21.09.1882.године у Београду, од оца Петра и мајке Стане, рођ. Петровић, преминуо 15.04.1955.године, **СМАТРА СЕ НЕОСУЂИВАНИМ.**

Образложење

14.01.2009.године предлагачи Вук Марковић, Милене Марковић и Ненад Вукасовић, поднели су Окружном суду у Београду захтев за рехабилитацију покојног др. Лазара Марковића, рођеног 21.09.1882. године у Београду од оца

Петра и мајке Стане, рођ. Петровић, доктора правних наука и професора Правног факултета у Београду. У свом захтеву су навели да је др. Лазар Марковић правноснажном пресудом Врховног суда Федеративне народне Републике Југославије-Војног већа Су.1/46 од 15.07.1946.године, оглашен кривим за кривично дело издаје ратних злочина из члана 3 и 6 Закона о кривичним делима против народа и Државе и за кривично дело из члана 2 Закона о забрани изазивања националне, расне и верске мржње и раздора, па је осуђен на казну лишења слободе с принудним радом у трајању од 6 година, губитак политичких и појединих грађанских права сем родитељских у трајању од 3 године и конфискацију целокупне имовине. Навели су да је пресуда јавно објављена 15.07.1946.године са кратким образложењем које је дао Председник судског већа што је стенографски записано и да то образложење уопште не садржи разлоге осуде доктора Лазара Марковића. Против наведене пресуде није била дозвољена жалба нити било који други правни лек и пресуда је даном објављивања постала правноснажна и извршна. Предлагачи су у свом захтеву навели да је наведеном пресудом др.Лазар Марковић оглашен кривим што је био један од 533 потписника апела „Српском народу“ објављеног у „Новом Времену“ 13.08.1945.године, који се завршава позивом Српским родољубима да онемогуће паклене намере комунистичких злочинаца. Такође је осуђен што је за време окупације написао памфлет „О хрватима и о држању хрвата“ коме је са злочиначком промишљеношћу напао цео Хрватски народ бацајући на њега сву одговорност за страшне злочине које су извршиле Павелићеве усташе над Србима, дакле написао је спис који иде на распиривање мржње између Српског и Хрватског народа, а такође што је за време окупације написао спис „ново или старо“ у коме клевета Народно ослободилачки покрет као усташко хрватски покрет који се води под бољшевичком партизанском фирмом. Такође, што је почетком септембра 1944.године непосредно пред коначно ослобођење Београда од својих истомишљеника и присталица оптуженог Михајловића образовао Београдски представнички клуб са задатком да у повлачењу Немаца из Београда помогне оптуженом Михајловићу и његовим четничким бандама да уђу у Београд и представе се као ослободиоци престонице и у том циљу написао и меморандум намењен савезницима. Осуђен је такође и што је после ослобођења земље продужујући против народни рад написао „Декларацију удружених Српских странака“ у којој је клеветао народну власт, тражио демобилизацију војске и заштиту издајника који се налази емиграцији са циљом подривања народне власти и одбрамбене способности земље. Предлагачи су истакли да је доктор Лазар Марковић био монархиста и антикомуниста али да нема ниједног податка ни показатеља који би указали или потврдили да није био антифашиста. Нвели су да је управо супротно он био антифашиста и његово деловање било је само у правцу сачувања бића српског народа од дивљања и одмазде немачког окупатора, а посебно када се има у виду наредба Немачке окупационе власти да ће за једног убијеног немца стрељати 100 Срба. Навели су да, када је Немачка војна сила сломила отпор Југословенске војске и окупирала Србију потписује се у Августу 1941.године „апел Српском народу“ као мера да се предупреду непотребне жртве. Један од потписника тог апела је и др. Лазар Марковић. Предлагачи су посебно истакли да, према извештају листа „Политика“ од 24.06.1946.године а који лист је пратио ово суђење, наводе се и разлози зашто је

исти потписао апел Српском народу. На питање председника судског већа у судском процесу који је против њега вођен, др. Лазар Марковић је одговорио да је потписао јер није било избора, да ко не потпише тај је за побуну, а то је повлачило могуће смртне консеквенце од стране Немаца, јер су како каже у то време на теразијама вешани људи који су помагали побуну у Србији. Предлагачи су навели да, што се тиче наведених написаних памфлета који су били предмет оптужбе и коначно пресуде, да треба истаћи да ни један од тих памфлета односно списа није нигде објављен нити дистрибуиран као политички материјал, да су то биле личне опсервације, мишљења и ставови доктора Лазара Марковића које он ставља на папир и чувао када су стране нове комунистичке власти пронађених и коришћених као крунски доказ на овом монтираном суђењу. Навели су да ипак, велики правни доктор права и професор Правног факултета имао је право на сопствено мишљење које није морало да се подудара са комунистичким политичким ставом и поред свих њихових настојања да га кроз кривични прогон прикажу као издајницу свог народа. Предлагачи су скренули пажњу суду да је тако др. Лазар Марковић први суђен и осуђен за оно што је само мислио и написао а нигде то није објавио, те да је то очигледна потврда да је суђење било чисто политичко и имало за циљ обрачун са политичким неистомишљеницима како би комунистичку структуру показала и приказала као јединог правога и истинитог борца за ослобођење земље. у светлу тих чињеница теба и сагледати пресуду против др. Лазара Марковића који је увреме суђења имао 64 године старости, над којим је извршен политички прогон и који је лишен слободе и свих других права из чисто политичких и идеолошких разлога, као антикомуниста и угледни грађанин. Навели су да све напред изнете чињенице указују да је доктор Лазар Марковић означеном правноснажном пресудом осуђен на казну лишења слободе принудним радом и губитком политичких и појединих грађанских права, те конфискацијом целокупне имовине из политичких и идеолошких разлога, као идеолошки противник новој комунистичкој власти и то само због свог написаног мишљења али нигде објављеног. Са свега напред изнетог предлагачи су предложили Окружном суду у Београду да суд на основу члана 5 Закона о рехабилитацији утврди да је правноснажна пресуда Врховног суда Федеративне народне Републике Југославије-Војног већа Су.бр.1/46 од 15.07.1946.године, у делу у коме је оглашен кривим оптужени др. Лазар Марковић за кривично дело издаје и ратних злочина из члана 3 тачке 3 и 6 Закона о кривичним делима против народа и државе и за кривично дело из члана 2 Закона о забрани изазивања националне расне и верске мржње у раздора па је осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 6 година, губитак политичких и појединих грађанских права сем родитељских у трајању од 3 године, конфискације целокупне имовине, ништава од дана доношења и да су ништаве све њене правне последице укључујући и казну конфискације имовине.

Пред Вишим судом у Београду, на рочишту за главну расправу одржаном дана 18.05.2012.године, предлагач Вукасовић Ненад у свему је остао код предлога да се усвоји захтев за рехабилитацију, изјавио је да је у овом поступку као заинтересовано лице које долази из редова правника, у жељи да се придружи сродницима с обзиром на допринос и на лик и дело др. Лазара Марковића, посебно имајући у виду његов допринос као правника у нашем грађанском праву. Указао је

на предговор професора Перовића у својој књизи о облигационом праву, чиме је професор Перовић дао своје мишљење у вези рехабилитације. Позивајући се на пресуду која се налази у списима предмета може да се види да жалбе није било те да суштински значи пресуде шта му се ставља на терет а то су апел који је објављен у "Новом времену" у августу 1941. године, те наводи да памфлет који му се ставља на терет не може да буде разлог овакве осуђујуће пресуде. Истакао је да је овде случај да се некоме ко је водио своје белешке, које је држао у фиоци и није их никада објавио јавно нити их је коме приказао и како су преставници удбе извршили упад у стан и дошли у посед истих, за то му се судило. Даље је навео да нема ниједан податак да је био активно ангажован од 1941. године до 1945. године нити је војно био везан за било коју опцију која је дејствовала на територији Србије. Предлагач Вук Марковић предложио је суду да суд донесе решење којим ће се рехабилитовати Лазар Марковић. Истакао је да он што зна су само посредна сазнања, и да му чак нису дали да дође у посед саме пресуде којом је Лазар Марковић осуђен. Наво је да има посредна сазнања да је др. Лазар Марковић Затваран од стране окупационих снага 1943. године у Београду, а посредна сазнања има на основу његових мемоара-списа које је писао у затвору из којих може да закључи да није био политички активан током рата. Од тренутка када је дао оставку на своју позицију и изашао из Владе 1941. године и тог тренутка је био ванполитички догађаја осим што је био потписник апела и то између осталих 500 црквених великодостојника, професора универзитета и других угледних људи. Предлагач Милена Марковић, у свему се придружила речи Вука Марковића, и истакла да су њихова посредна сазнања била управо онаква како је Вук изнео. Додала је да је др. Лазару Марковићу суђено на основу његових личних папирића који никада нису објављени.

Одлучујући о поднетом захтеву, суд је прочитао списе предмета Рех.бр.252/10, те је по свом уверењу на основу савесне и брижљиве оцене доказа, које је анализирао како сваки понаособ тако и у њиховој међусобној повезаности, као и на основу резултата целокупног поступка у смислу одредбе члана 8 Закона о парничном поступку у вези члана 30 став 2 Закона о ванпарничном поступку утврдио следеће:

Читањем извода из матичне књиге рођених од 14.04.2009. године за матичну књигу која се води за матично подручје Нови Сад под текућим бројем 04580 за годину 1976. утврђено је да је Вук Марковић, рођен 05. новембра 1976. године у Новом Саду, од оца Василија Марковића и мајке Радосаве Марковић.

Читањем извода из матичне књиге рођених од 09.04.2009. године, која се води у матичној књизи за матично подручје Београд, под текућим бројем 166 за 1976. утврђено је да је Милена Марковић рођена 12.09.1976. године у Београду, од оца Миодрага Марковића и мајке Јелене Видић Марковић рођене Видић.

Читањем извода из матичне књиге умрлих од 16.04.2009. године која се води у матичној књизи умрлих за матично подручје Београд, под текућим бројем 33 за годину 1955. утврђено је да је Лазар Марковић, рођен 21.09.1882. године од

оца Петра Марковића и мајке Стане Петровић, преминуо 15.04.1955.године у 6, 00 часова у Београду, Општина Стари град, улица Влајковићева бр.13.

Читањем извода из матичне књиге рођених од 29.03.2012.године, матичне књиге која се води за матично подручје Савски венац под текућим бројем 412 за годину 1953. утврђено је да је Миодраг Марковић, рођен 18.03.1953.године од оца Милана Марковића и мајке Вукосаве Марковић рођене Богдановић.

Читањем извода из матичне књиге рођених од 29.03.2012.године, у матичној књизи која се води за матично подручје Палилула под текућим бројем 11 за годину 1927. утврђено је да је Милан Марковић, рођен 19.12.1926.године у Београду, од оца Миодрага Марковића и мајке Габријеле Марковић.

Читањем извода из матичне књиге рођених од 29.03.2012.године, матичне књиге која се води за матично подручје Београд под текућим бројем 405 за годину 1894. утврђено је да је Миодраг Марковић рођен 26.11.1894.године у Београду, од оца Петра Марковића и мајке Стане Марковић.

Читањем уверења издатог од Историјског Архива у Београду од 06.04.2012.године, број 02-1-1389 утврђено је да су Петар Марковић и Стана Петровић склопили брак 21.08.1877.године.

Читањем извода из матичне књиге рођених од 29.03.2012.године, матичне књиге која се води за матично подручје Врачар под текућим бројем 40 за годину 1944. утврђено је да је Василије Марковић рођен 20.12.1943.године у Београду, од оца Петра Марковића и мајке Смиље Марковић.

Читањем извода из матичне књиге рођених од 29.03.2012.године, матичне књиге за матично подручје Врачар, под текућим бројем 343 за годину 1912. утврђено је да је Петар Марковић рођен 09.08.1912.године у Београду од оца Василија Марковића и мајке Живке Марковић.

Читањем извода из матичне књиге рођених од 02.04.2012.године, матичне књиге које се воде за матично подручје Стари Град, под текућим бројем 73 за годину 1880. утврђено је да је Василије Марковић рођен 1880. године у Београду, од оца Петра Марковића.

Читањем дописа Војног Архива број 445-3 од 03.06.2009.године упућеног Окружном суду у Београду, утврђено је да је Војни Архив Окружном суду у Београду доставио следећа документа: 1. оверену фотокопију пресуде ФНРЈ Врховног суда Југословенске Армије бр.1/46 од 15.07.1946.године, где се на редом броју 23 налази осуђени покојни др.Марковић Лазар-Лаза, рођен 21.09.1882.године у Београду, од оца Петра и мајке Стане рођене Петровић. 2. Оверену фотокопију списа другостепеног поступка са другостепеном пресудом Врховног војног суда 2 Су.1/46 од 12.07.1951.године коју поседује Војни Архив-Архива војних судова.

Читањем пресуде Врховног суда Федеративне народне Републике Југославије-Војно већа-број Суд 1/46 од 15.07.1946.године утврђено је да је да је др. Марковић Лазар-Лаза, рођен 21.09.1882.године у Београду од оца Петра и мајке Стане рођене Петровић, удовац, отац једног детета, Србин, Југословенски држављанин, министар у пензији, оглашен кривим што је заједно са Костом Куманудијем августа 1941.године у Београду учествовао на Конференцији коју је организовао Гестапо, преко Милана Аћимовића, са које конференције су уз већи број других потписника издали „Апел српском народу“ који је објављен 13.08.1941.године. Што је, заједно са Костом Куманудијем крајем августа 1941.године учествовао на конференцији коју је такође организовао Гестапо преко Милана Аћимовића која је изабрала и Немцима предложила Милана Недића за председника Владе и тако помогли окупатору у организовању Квислиншког управног апарата у Србији подржавајући на тај начин окупацију. Зато што је за време окупације написао памфлет „О Хрватима и о држању Хрвата“ у коме је са злочиначком промишљеношћу напао цео Хрватски народ бацајући на њега сву одговорност за страшне злочине које су извршавали Павелићеве усташе над Србима,-дакле написао спис који иде на распиривање мржње између Српског и Хрватског народа. Што је такође за време окупације написао спис „Ново или старо“ у коме клевета народно-ослободилачки покрет као усташко - хрватски покрет који се води под Бољшевичко партизанском фирмом, дакле написао спис који иде за разбијање јединства Српско - Хрватског народа у борби против окупатора. Што је почетком септембра 1944.године, дакле пред коначно ослобођење Београда од својих истомишљеника и оптуженог Михајловића образовао „Београдски представнички одбор“ са задатком да у повлачењу Немаца из Београда помогне оптуженом Михаиловићу и његовим четничким бандама да уђу у Београд и супроставе се као ослободиоци престонице у ком циљу је написао и меморандум намењен савезницима. Што је после ослобођења земље продужујући упорно свој противнародни рад написао „декларацију удружених Српских странака“ у којој клеветао народну власт, тражио демобилизацију војске и заштиту издајника који се налази у емиграцији са циљем подривања народне власти и одбрамбене способности земље. Наведеним радњама оптужени др. Лазар Марковић оглашен је кривим за извршење кривичних дела издаје и ратних злочина из члана 3 тачка 3 и 6 Закона о кривичним делима против народа и државе, као и за кривично дело из члана 1 тачка 2 Закона о забрани изазивања националне расне и верске мржње и раздора, те је осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 6 година, губитак политичких и појединих грађанских права сем родитељских у трајању од 3 године и на конфискацију целокупне имовине.

Читањем дописа адвоката Александра К.Николића Врховном војном суду у Београду од 21.04.1951.године утврђено је да је бранилац Лазара Марковића обавестио Врховни војни суд у Београду да је осуђени Марковић Лазар писао из КП дома, да му је приликом изрицања пресуде погрешно означен датум 02.09.1945.године као дан лишења слободе када му се има рачунати издржавања казне лишења слободе са принудним радом. По његовом навођењу он је по истим делима за која је осуђени био лишен слободе под истрагом од 10.11.1944.године до 29.12.1944.године, (укупно 49 дана када је био пуштен на слободу) а поново је

лишен слободе по други пут 02.09.1945.године. Бранилац је навео да према оваквом стању ствари њему би се имало урачунати у издржавању изречене казне лишења слободе и време проведено у затвору и под истрагом од 10.11. до 29.12.1944.године, дакле још укупно 49 дана. Обзиром да против напред наведене пресуде није била дозвољена жалба то осуђени Марковић својевремено није могао да исправи ту грешку употребом редовног правног лека, а како се ближио крај издржавању његове казне упутио је свог браниоца да се обрати молбом Врховном војном суду као надлежног са предлогом да учињена грешка приликом изрицања казне у погледу урачунавања казне и времена проведеног у притвору исправи, утолико што ће му се урачунати у издржавање казне и лишење слободе време проведено у затвору и под истрагом од 10.11.до 29.12.1944.године (укупно 49 дана).

Читањем отпуснице, Одељење заштите народа Озна за Београд од 25.12.1944.године, утврђено је да је Марковић Лазар рођен 21.09.1882.године, по занимању бивши професор, са станом у Београду, улица Ресавска бр.73, приведен 10.11.1944.године а пуштен на слободу 25.12.1944.године.

Читањем захтева за заштиту законитости упућеног Врховном војном суду у Београду број 1428/51 од 11.12.1951.године, утврђено је да је Врховном војном суду у Београду поднет захтев за заштиту законитости од стране заменика војног тужиоца Југословенске армије, а у вези времена проведеног у притвору доктора Лазара Марковића.

Читањем пресуде Врховног војног суда број 1/46 од 12.07.1951.године утврђено је да је уважен захтев за заштиту законитости Војног тужиоца ЈА бр.1428/51 од 11.07.1951.године и да је пресуда Врховног суда ЈА бр.1/46 од 15.07.1946.године у погледу осуђеног Марковића преиначена и одлука о урачунавању казане промењена утолико што се осуђеном Марковићу доктору Лази-Лазизици у изречену казну лишења слободе с принудним радом у трајању од 6 година урачунава и време проведено у притвору од 10.11. до 25.12.1944.године. Казна осуђеном истиче 18.07.1951.године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања суд је нашао да је захтев у овој правној ствари основан.

Сходно члану 1 Закона о рехабилитацији („Службени гласник Републике Србије“ број 33/06) уређена је рехабилитација лица која су од 06.04.1941.године до дана ступања на снагу тог Закона без судске или административне одлуке, односно судском или административном одлуком, лишена из политичких и идеолошких разлог живота, слободе или неких других права, а имала су пребивалиште на територији Републике Србије.

Из изведених доказа несумњиво произилази да је сада покојни др. Лазар Марковић, у време критичних догађаја, имао пребивалиште у републици Србији, те да је пресудом Врховног суда Федеративне народне Републике

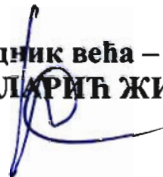
Југославије-Војно већа-број Суд 1/46 од 15.07.1946.године оглашен кривим за извршење кривичних дела издаје и ратних злочина из члана 3 тачка 3 и 6 Закона о кривичним делима против народа и државе, као и за кривично дело из члана 1 тачка 2 Закона о забрани изазивања националне расне и верске мржње и раздора, те је осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 6 година, губитак политичких и појединих грађанских права сем родитељских у трајању од 3 године и на конфискацију целокупне имовине.

Имајући у виду утврђено чињенично стање суд је стао на становиште да је кривични поступак против покојног др. Лазара Марковића вођен из политичких и идеолошких разлога и да није оправдан са становишта савремених схватања у кривичном праву, обзиром да суд сматра да се изражавањем своје слободне мисли и политичких ставова једног интелектуалца не могу учинити кривична дела која су осуђеном др. Лазару Марковићу стављена на терет. Због свега изнетог, суд је нашао да се у конкретном случају радило о политичком прогону због супротних политичких ставова са владајућом политичком елитом, а обзиром да је др. Лазар Марковић био идеолошки противник комунистичке идеологије, на шта је као интелектуалац и слободан грађанин имао право.

Суд је са свега напред изнетог нашао да су испуњени услови наведене одредбе Закона о рехабилитацији, због чега је применом одредбе чл.5 ст.1 истог закона, поднети захтев за рехабилитацију усвојен и одлучено је као у изреци решења.

Суд је имао у виду и остале доказе у списима предмета, али их није посебно образлагао, ценећи да то не би имало утицаја на доношење другачије одлуке у изреци решења.

Председник већа – судија
МАРИНА КЛАРИЋ ЖИВКОВИЋ

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ:

Против овог решења није дозвољена жалба